

PRANTSUSE KEELE TUNDIDE MIKROŽANRITE JA ÕPILASTE MITMEKULTUURILISE PÄDEVUSE ANALÜÜS TUNNIVAATLUSTE PÕHJAL

Anette Tammiste

Tartu Ülikool

2025

SISSEJUHATUS

- Õpetaja kui teadmiste „edasiandja“ → õpetaja kui teadmiste „vahendaja“ (Tardieu 2008 : 166)
- Võõrkeelte õpe: **elulised olukorrad**, keeleõppija kui **ühiskonna tegus liige** (Euroopa Nõukogu 2021 : 28).

Magistritöö eesmärgid:

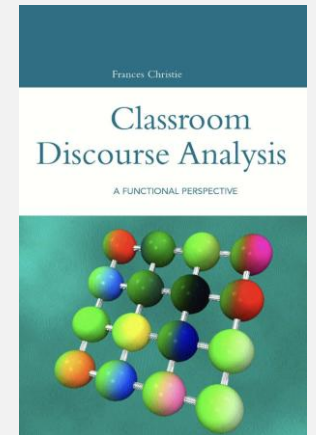
- - eristada prantsuse keele tundides esinevate interaktsioonide omadusi
- analüüsida, kas ja kuidas rollid on tunnis/klassiruumis muutunud
- leida vaadeldavates prantsuse keele tundides mitmekultuurilisi ja –keelelisi ilminguid

TEOREETILINE RAAMISTIK

- **Mikrožanrite multimodaalne analüüs (klassis)**, Fei Victor Lim (2020).
 - toetub, õppekava žanrite teooriale (*curriculum genre theory*), Frances Christie (2002)
 - süsteemifunktsionaalne teooria, Michael Halliday (1970ndad)
- Klassis aset leidvad interaktsioonid kui “struktureeritud kogemus” (Christie 2002 : 3).

„Žanr on organiseeritud ja sihilik tegevus, mille kaudu jõutakse teatud oluliste eesmärkideni.”
(Christie 1997 : 158)

- Interaktsioonide multimodaalne aspekt.
- Tunni mikrožanrid – kõiksugused interaktsioonid, mis kujundavad klassikliimat ja kogu õppeprotsessi.

VÕÕRKEELETUNNI JAOKS KOHANDATUD MIKROŽANRID

- Limi arendatud mikrožanrite kogum (2020), kahe akadeemilise inglise keele tunni analüüs.
- Analüüsi eri tahud: suuline kõne, ruumikasutus, multimodaalne aspekt, õpetajate endi taust ja karjäär, õpilaste taust.
- **27 mikrožanrit kokku**
- Näiteks:
 - **Distsipliini diskursus**, „Ootuste ja reeglite rakendamine käitumise osas”
 - **Suhte loomise/arendamise diskursus** „Õpilastega suhestumine”
 - **Keeleline diskursus** „Grammatika ja sõnavara õpetamine“

(Lim 2020 : 23)

ANALÜÜSI KONTEKST

- Viis prantsuse keele tundi 6. klassis ja viis tundi 9. klassis (samas põhikoolis).
- Anonüümsuse põhimõte, videomaterjal.
- Pseudonüümid õpetajatele: Tiina (6.klassi pr. keele õpetaja) ja Karin (9.klassi pr. keele õpetaja)

Kolm eri gruppi:

- 6.klassi poistegrupp
- 6.klassi tüdrukutegrupp
- 9.klassi segagrupp

MIKROŽANRITE ANALÜÜSI TULEMUSED 6.KLASSIS

- Õpetaja kui keskne figuur – alustab ja mõjutab mikrožanreid enim.
- Kahe klassis kasutatava keele valdamine.

Distsipliini diskursus (99 / 452 sekundit)

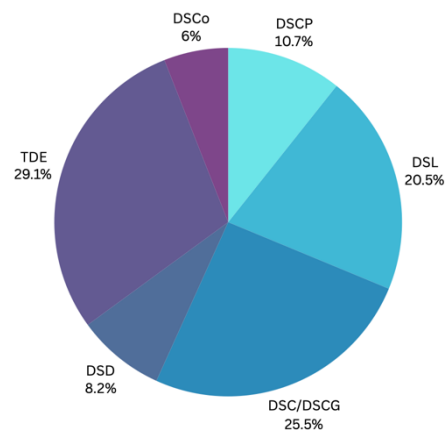
Juhistepõhine diskursus (7 / 65 sekundit)

Isikliku juhendamise diskursus (119 / 474 sekundit)

Sisu/üldteadmiste diskursus (507 / 1081 sekundit)

Keeleline diskursus (20 / 1455 sekundit)

Õppetöö (384 / 1638 sekundit)

Lisa 1. Peamised mikrožanrid õpetaja Tiina tundides.

- Autoriteetne ala → suhtlusala (Lim et al. 2012 : 237-238)
- Õpilaste poolt peamiselt spontaansed, mitmekeelsed lausungid.
- Õpetaja multimodaalne tähendusloome: žestid, klassiruumis liikumine jne.

NÄITED I

„See tähendab seda *fireplace*’i vä?“

Näide magistritööst (Tammiste 2025).

NÄITED II

„See on mingi Émile Macron ?“

Näide magistritööst (Tammiste 2025).

MIKROŽANRITE ANALÜÜSI TULEMUSED 9.KLASSIS

- Individuaalne ja grupipõhine töö oluliselt parema dünaamikaga.
- Tagasihoidlikumad õpilased, kontrast 6.klassiga.
- **Õpetaja kesksus** mikrožanrite mõjutamisel.

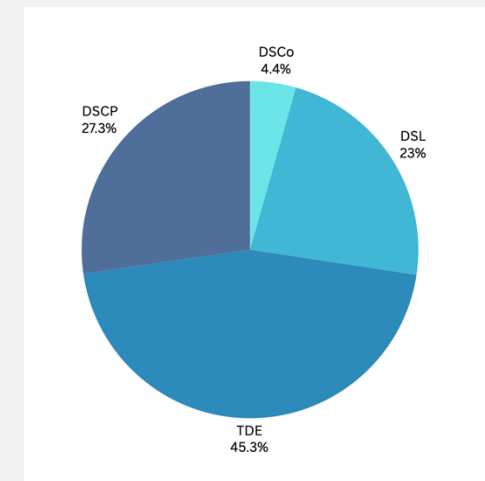
Juhistepõhine diskursus (15 / 513 sekundit)

Keeleline diskursus (37 / 1256 sekundit)

Isikliku juhendamise diskursus (77 / 1294 sekundit)

Õppetöö (1089 / 1719 sekundit)

- **Distsipliini diskursus** peaaegu olematu.
- Õpetaja suuline kõne põhiliselt prantsuse keeles, põimunud tõlgetega emakeelde.
- Õpetaja multimodaalne tähendusloome (žeste vähem, klassiruumis liikumine).

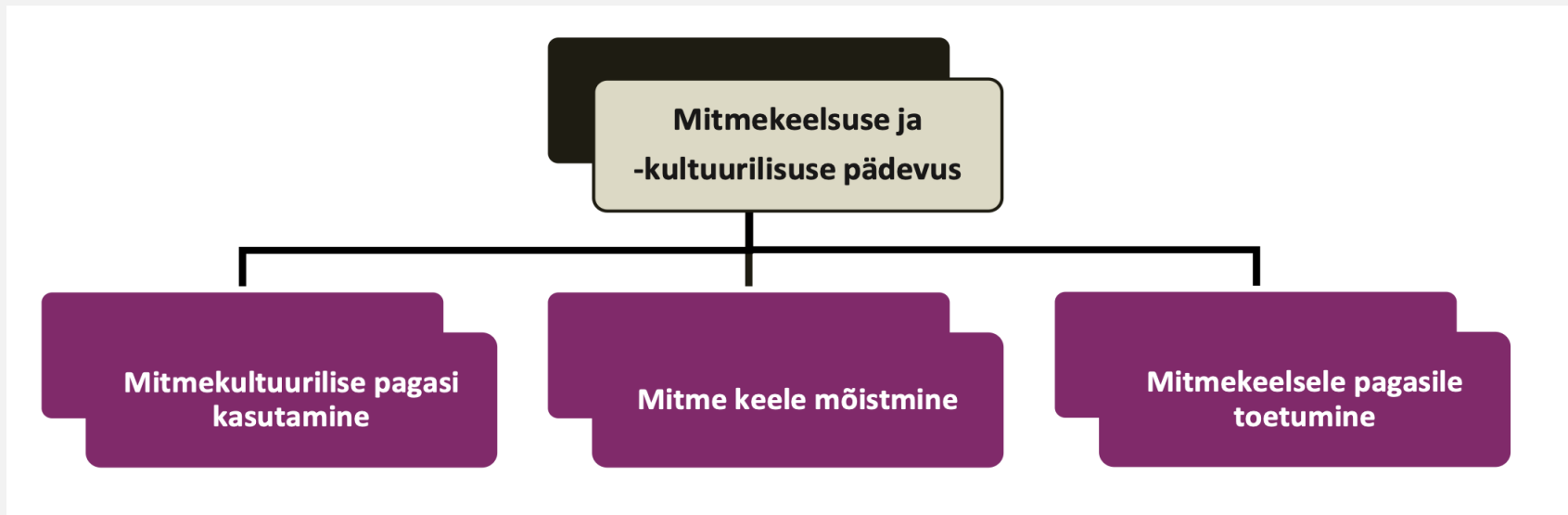

Lisa II. Peamised mikrožanrid õpetaja Karini tundides.

MITMEKEELSUS JA –KULTUURILISUS EUROOPA KEELEÕPPE RAAMDOKUMENDIS

- Analüüs raamdokumendi sõsarväljaande tasemekirjelduste põhjal (*Euroopa keeleõppe raamdokument: sõsarväljaanne*).
- Keelelised ja kultuurilised teadmised on põimunud ja üksteisega tihedalt seotud.

- Iga tasemekirjelduse juures on skaala (vastavalt keeletasemele).

(Euroopa Nõukogu 2023: 136)

MITMEKEELSUS JA –KULTUURILISUS PRANTSUSE KEELE TUNNIS

1) “Mitmekultuurilise pagasi kasutamine”

- “vajadust **mõista**, et tavad ja normid võivad kultuuriti erineda ning eri kultuuritaustaga inimesed võivad toiminguid erinevalt tajuda” (Euroopa Nõukogu 2023: 137)
- Kultuuriline vahendamine, selles kontekstis raskesti mõõdetav.
- Mitmeid näiteid **mitmekultuurilistest ilmingutest**, eriti õpilastelt.

2) „Mitme keele mõistmine“

- Sõnade tähenduste tuletamine
- Tegevused, mis aktiveerivad õpilaste **mitmekeelsed teadmised** („Astérix et Obélix“ näide 6.klassis)
- Veidi keerukamad näited 9.klassis (gerundiiv)

NÄITED V

„See on see *Tortilla de Patatas* vä?“

Näited magistritööst (Tammiste 2025).

MITMEKEELSUS JA –KULTUURILISUS PRANTSUSE KEELE TUNNIS

3) „Mitmekeelsele pagasile toetumine“

- Oskus kasutada **mitmeid keeli sõnumi edastamiseks**.
- Koodivahetus (*code-switching*)

Küsimustiku tulemused...

- kinnitasid **õpetaja olulisust** teadmiste vahendaja ja mõjutajana.
- rõhutasid **mitmekeelsete ja –kultuuriliste seoste kasulikkust** prantsuse keele õppes.

RÄÄKIDES KÜSIMUSTIKUST...

- Mitmekeelne ja mitmekultuuriline kompetents võõrkeeletunnis

Palun vastake sellele küsimusele, kui Te olete:

- tegev(võõrkeele)õpetaja
- töötate algkoolis, põhikoolis või gümnaasiumis

KASUTATUD KIRJANDUS

- CHRISTIE, F. 1997. « Curriculum macrogenres as forms of initiation into a culture » in Christie, F. Martin, J. R. (éds.) *Genre and Institutions : Social Processes in the Workplace and School*. London: Cassell, p. 134-160. En ligne <https://shorturl.at/PoiFO>
- CHRISTIE, F. 2002. *Classroom Discourse Analysis : A Functional Perspective*. London : Continuum International Publishing Group. En ligne <https://shorturl.at/QdQOr>
- Conseil de l'Europe. 2021. *Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer – Volume complémentaire*. Strasbourg : Éditions du Conseil de l'Europe. En ligne <http://www.coe.int/lang-cecr>
- LIM et al. 2012 = LIM, F.V. ; O'HALLORAN, K. L. ; PODLASOV, A. 2012. « Spatial pedagogy : Mapping meanings in the use of classroom space » in *Cambridge Journal of Education* 42, 2, p. 235-251. DOI : 10.1080/0305764X.2012.676629
- LIM, F.V. 2020. *Designing Learning with Embodied Teaching: Perspectives from Multimodality*. Milton Park, Oxfordshire : Routledge (Taylor & Francis Group). En ligne <https://shorturl.at/rwhxVV>
- TAMMISTE, A. 2025. *Analyse des microgenres et des compétences pluriculturelles des élèves en classe de FLE*. Tartu : Université de Tartu (mémoire de master)
- TARDIEU, C. 2008. *La didactique des langues en 4 mots clés : communication, culture, méthodologie, évaluation*. Paris : Éditions Ellipses.